

บทที่ 3

ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของคนพิการในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งบังคับใช้มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ควรที่จะกำหนดแนวทางและวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ โดยกำหนดถึงสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตลอดจน ให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ซึ่งมาตรา 80 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรม ได้บัญญัติให้รัฐจะต้องมีการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของคนพิการอยู่ แต่สิทธิของคนพิการมักจะถูกละเลยอยู่เสมอ ประกอบกับประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการยิ่งทำให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องบริหารจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุกรูปแบบ ทั้งในด้านกฎหมาย การปกครอง และการปฏิบัติต่างๆ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประกันการเข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันของคนพิการ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง ข้อมูลข่าวสารและบริการสาธารณะ การยอมรับความเท่าเทียมกันของคนพิการในทางกฎหมายสำหรับโอกาสในการรับการศึกษา การเข้าทำงาน การรักษาพยาบาล การประกันสิทธิและโอกาสที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไป ทั้งยังต้องกำหนดผู้ประสานงาน และกลไกประสานงานในรัฐบาลเพื่อเป็นกลไกหลักในการผลักดันและตรวจสอบการอนุวัติอนุสัญญาฯ โดยจะต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเต็มที่และต้องเสนอรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการภายใน 2 ปี นับจากวันที่อนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับกับรัฐภาคีนั้นๆ

จากพันธกรณีดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบว่า กฎหมายของประเทศไทยมีการคุ้มครองสิทธิของคนพิการตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการหรือไม่ ประเทศไทยมีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของคนพิการอย่างไร ทั้งนี้ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศตามที่ได้ศึกษามาในบทที่ 2 จากนั้นจะได้ศึกษาถึงการจำกัดสิทธิของคนพิการ และปัญหาในเรื่ององค์การที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิของคนพิการ ตามลำดับไป

3.1 การคุ้มครองสิทธิของคนพิการ

3.1.1 การคุ้มครองด้านการแพทย์

มาตรา 25 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการได้บัญญัติให้รัฐภาคียอมรับว่า คนพิการมีสิทธิที่จะมีสุขภาพที่ดีเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ รัฐภาคีต้อง ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประกันว่าคนพิการจะเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยรัฐภาคีต้อง (1) จัดบริการสาธารณสุขให้แก่คนพิการด้วยคุณภาพเดียวกับ คนทั่วไป โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือในราคาที่คนพิการสามารถจ่ายได้ (2) จัดบริการสาธารณสุข ที่จำเป็นเฉพาะสำหรับคนพิการ ซึ่งรวมทั้ง การป้องกันล่วงหน้าและบริการที่ลดหรือเตือนถึง ความพิการอื่นโดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ (3) จัดบริการสาธารณสุขให้ใกล้ถิ่นที่อยู่ของคนพิการ เท่าที่จะทำได้ รวมทั้งในชนบทด้วย (4) จัดให้บุคลากรสาธารณสุขรักษาคคนพิการด้วยมาตรฐาน เดียวกับคนทั่วไป เพื่อการนี้รัฐภาคีต้องจัดให้มีประมวลจริยธรรมสำหรับบุคลากรสาธารณสุข และภาคเอกชน โดยให้ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี และความต้องการของคนพิการ (5) ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการประกันสุขภาพและการประกันชีวิต โดยคนพิการ ต้องได้รับเงื่อนไขที่เท่าเทียมกับคนทั่วไปและสมเหตุสมผล (6) ขัดขวางการปฏิเสธการรักษา บริการทางการแพทย์ด้วยเหตุจากความพิการ

ในเรื่องสิทธิทางการแพทย์นั้น กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องจะมีอยู่ด้วยกัน 2 ฉบับ คือ (1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ซึ่งมาตรา 20 (1) ได้บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วย ความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข ประกาศกำหนด และ (2) พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ซึ่งมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับข้อ 1 (6) ของประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง บุคคลที่ไม่ต้องจ่ายค่าบริการ ลงวันที่ 23 เมษายน พ.ศ.2546 กำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิ ด้านสุขภาพ โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าบริการในการรับบริการสาธารณสุขให้แก่หน่วยบริการ สาธารณสุข นอกจากนี้ ยังมีกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่ตามมาตรา 44 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 กฎกระทรวงฉบับนี้ เป็นเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับคนพิการที่จดทะเบียนคนพิการ โดยกำหนดให้คนพิการ ที่จดทะเบียนคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้รับการ ฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ อันได้แก่ (1) การตรวจวินิจฉัย การตรวจทาง

ห้องปฏิบัติการ และการตรวจพิเศษด้วยวิธีอื่น ๆ (2) การให้คำแนะนำปรึกษา (3) การให้ยา (4) การศัลยกรรม (5) การเวชกรรมฟื้นฟู (6) กายภาพบำบัด (7) กิจกรรมบำบัด (8) พฤติกรรมบำบัด (9) จิตบำบัด (10) สังคมสงเคราะห์และสังคมบำบัด (11) การแก้ไขการพูด (12) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการสื่อความหมาย (13) การให้อุปกรณ์หรือเครื่องช่วยความพิการ โดยคนพิการซึ่งได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข หรือสถานพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ไม่ต้องเสียค่าบริการทางการแพทย์ ตาม (1) – (13) รวมทั้งค่าห้องและอาหารไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล สถานพยาบาลข้างต้นยังต้องจัดหาอุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการให้แก่คนพิการซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการดังกล่าว ในกรณีที่สถานพยาบาลไม่มีอุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการ ให้สถานพยาบาลนั้นขอเบิกจากศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และเมื่ออุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการที่คนพิการได้รับเกิดความชำรุดบกพร่อง จำเป็นต้องซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนของอุปกรณ์และสถานพยาบาลข้างต้นสามารถดำเนินการให้ได้ ให้สถานพยาบาลดังกล่าวซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนของอุปกรณ์โดยไม่คิดมูลค่า อย่างไรก็ตาม หากคนพิการมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์หรือมีสิทธิได้รับสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากหน่วยงานอื่นแล้ว ให้คนพิการใช้สิทธิในการได้รับการสงเคราะห์หรือสิทธิในการได้รับสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากหน่วยงานนั้น ๆ ก่อน

จากบทบัญญัติของกฎหมายไทย จะเห็นได้ว่า คนพิการมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมาตั้งแต่ พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นไปก่อนที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการได้ให้การรับรองไว้ และมาบัญญัติรับรองไว้อีกครั้งหนึ่งในมาตรา 20 (1) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 นอกจากนี้ ยังมีกฎกระทรวงว่าด้วยลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล ออกตามความในมาตรา 6 และมาตรา 14 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารและพื้นที่ใช้สอยของสถานพยาบาล เช่น ทางลาดเอียงราวเกาะ และห้องน้ำ

3.1.2 การคุ้มครองด้านการศึกษา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการได้บัญญัติสิทธิในการศึกษาของคนพิการไว้ในมาตรา 24 ว่า รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ รัฐต้องดูแลให้คนพิการไม่ถูกกีดกันจากระบบการศึกษาทั่วไป และดำเนินการ

ให้คนพิการสามารถเรียนรู้ทักษะในการพัฒนาชีวิตและทางสังคมที่จะช่วยให้สามารถเข้าระบบการศึกษาและการมีชีวิตร่วมชน โดยรัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการว่าจ้างผู้สอน (ซึ่งอาจเป็นผู้สอนที่พิการ) ที่มีความสามารถในการสื่อสารด้วยอักษรเบรลล์หรือภาษามือ เพื่อสร้างทีมงานทางการศึกษาในทุกๆระดับชั้น ทำที่สุด รัฐต้องดูแลให้คนพิการสามารถเข้าสู่อุปกรณ์การศึกษาและบริการ การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาเพื่อผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่อง โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติและอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป

ซึ่งมาตรา 20 (2) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ก็ได้บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

สิทธิทางการศึกษาของคนพิการจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิทางการศึกษา ดังนี้ (1) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อมีการพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (2) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (3) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและความเป็นธรรม

ต่อมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ขึ้นเป็นการเฉพาะ เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป เพื่อให้การบริการและการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการในด้านการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกระบบและทุกระดับการศึกษา กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และมีสิทธิที่จะได้รับบริการทางการศึกษา สถานศึกษาระบบ และรูปแบบการศึกษา นอกจากนี้ ยังกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการจัดเงินอุดหนุนและให้ความช่วยเหลือเพิ่มเป็นพิเศษแก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชน

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฯ ได้กำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิทางการศึกษา ดังนี้

(1) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต

(2) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

(3) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และสิทธิได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฯ โดยให้รัฐต้องดำเนินการจัดเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการและสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการ รวมถึงจัดสรรเงินอุดหนุนและให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสำหรับหน้าที่ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ในมาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง สถานศึกษาในทุกสังกัดต้องจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัดมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของคนพิการสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงการกำหนดให้รัฐต้องจัดให้สถานศึกษาเฉพาะความพิการมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามภารกิจแก่นพิการ ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฯ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนา

การศึกษาสำหรับคนพิการขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุน และ พัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

การจัดการศึกษาให้แก่คนพิการในประเทศไทยจึงอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการ ให้เป็นไปตามสิทธิในการศึกษาที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการได้กำหนดแล้ว ✓

3.1.3 การคุ้มครองด้านการทำงาน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการได้บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิในการทำงานอย่าง เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะการทำงานเพื่อดำรงชีพตามที่ตนได้เลือกไว้ การยอมรับ ในตลาดแรงงาน และการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เปิดให้คนพิการเข้าถึงได้ รัฐภาคีจึงต้อง ประกันและส่งเสริมการใช้สิทธิในการทำงานของคนพิการ โดยกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อ (1) ห้ามการเลือกปฏิบัติเพราะความพิการในการทำงานทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการคัดเลือก การจ้างงาน การรักษาตำแหน่งงาน ความก้าวหน้า และความปลอดภัยและสุขอนามัยในการ ทำงาน (2) คุ้มครองคนพิการให้ได้ข้อบังคับการทำงานเป็นธรรมและเหมาะสมอย่างเท่าเทียมกับ บุคคลทั่วไป ซึ่งรวมถึง ความเท่าเทียมกันในโอกาส ค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันในงานอย่างเดียวกัน ความปลอดภัยและสุขอนามัยในสถานที่ทำงาน การคุ้มครองจากการคุกคาม และหลักเกณฑ์ การร้องเรียน (3) ให้คนพิการสามารถใช้สิทธิการประกอบวิชาชีพหรือสิทธิในสหภาพแรงงาน (4) ยอมรับให้คนพิการสามารถเข้ารับการศึกษาแบบเทคนิคหรือทางวิชาชีพ การศึกษาอบรม ทางวิชาชีพหรือต่อเนื่อง ที่เสนอให้แก่บุคคลทั่วไป (5) ส่งเสริมการจ้างงานและความก้าวหน้าของ คนพิการในตลาดแรงงาน ตลอดจน การช่วยเหลือหรือช่วยให้ได้งาน การรักษาตำแหน่งงาน และ การกลับเข้าทำงาน (6) ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ การจัดตั้งสหกรณ์ หรือการก่อตั้งบริษัท (7) จ้างงานคนพิการในภาครัฐ (8) สนับสนุนการจ้างงานคนพิการในภาคเอกชนด้วยนโยบายหรือ มาตรการที่เหมาะสม รวมถึง แผนการจูงใจและมาตรการอื่นๆ (9) จัดสถานที่ทำงานให้เหมาะสม กับคนพิการ (10) ส่งเสริมให้คนพิการได้รับประสบการณ์ทำงานในตลาดแรงงานทั่วไป (11) ส่งเสริมแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางเทคนิคและทางวิชาชีพ การรักษาตำแหน่งงาน และ การกลับเข้าทำงานของคนพิการ โดยรับภาคีต้องดูแลมิให้มีการใช้คนพิการเยี่ยงทาส และไม่ถูก บังคับให้ทำงาน

ในด้านการทำงานนี้ มาตรา 20 (3) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีหรือ ความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด นอกจากนี้ ยังกำหนดให้นายจ้างหรือ

เจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงาน ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน แต่หากนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่ได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนด นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นต้องส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุน ทั้งนี้ ตามที่มาตรา 33 ประกอบกับมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานและไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุน หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาะสมงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

ซึ่งขณะนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานยังไม่ได้มีการออกกฎกระทรวงว่าด้วยการรับคนพิการเข้าทำงานและการส่งเงินเข้ากองทุน แต่ก็มีกฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดเรื่องการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการของเอกชนไว้ โดยกำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยกำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการเข้าทำงานไม่ว่าในตำแหน่งใด ในสัดส่วนลูกจ้างทุกสองร้อยต่อคนพิการหนึ่งคน และเศษทุกสองร้อยคนถ้าเกินหนึ่งร้อยคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเอกชนใดที่ยังไม่มีคนพิการทำงานหรือไม่ครบตามสัดส่วนข้างต้น มีหน้าที่แจ้งให้กรมประชาสงเคราะห์ทราบภายในวันที่ 30 มกราคมของทุกปี ต้องประกาศรับสมัครคนพิการเข้าทำงานโดยต้องกำหนดระยะเวลาการรับสมัครไม่น้อยกว่าสามสิบวัน (ในการรับสมัครคนพิการเข้าทำงานนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเอกชนโดยความเห็นชอบของกรมประชาสงเคราะห์จะกำหนดลักษณะของความต้องการให้เหมาะสมกับงานที่จะรับก็ได้) แต่หากไม่มีคนพิการมาสมัครภายในเวลาที่กำหนดและกรมประชาสงเคราะห์ยังไม่ส่งคนพิการมาสมัครภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเอกชนนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามสัดส่วนดังกล่าวสำหรับปีนั้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเอกชนใดที่มีหน้าที่รับคนพิการเข้า

กฎหมายและจัดหาทุนความว่าต่างแก่ต่างคดีแก่คนพิการ พ.ศ. 2552 กำหนดหลักเกณฑ์ในรายละเอียดไว้

(2) การให้บริการล่ามภาษามือมีเพื่อให้คนพิการทางการได้ยินสามารถปฏิบัติกิจกรรมในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป โดยคนพิการทางการได้ยินหรือผู้ดูแลคนพิการทางการได้ยินมีสิทธิยื่นคำขอเพื่อขอรับบริการล่ามภาษามือในเรื่องต่าง ๆ เช่น การใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงาน ด้านการประกอบอาชีพ การร้องทุกข์ หรือการกล่าวโทษหรือการเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น การเข้าประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรมรวมทั้งเป็นผู้บรรยาย โดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนเป็นผู้จัดซึ่งมีคนพิการทางการได้ยินเข้าร่วมด้วย หรือบริการอื่นตามประกาศกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยบริการล่ามภาษามือ พ.ศ. 2552

(3) การจัดสวัสดิการเบี้ยคนพิการเพื่อให้คนพิการรับความช่วยเหลือที่เอื้ออำนวยให้คนพิการสามารถมีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดี เนื่องจากคนพิการมีค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมมากกว่าบุคคลทั่วไป

(4) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และการส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ โดยกำหนดให้มีผู้ช่วยคนพิการซึ่งหมายถึงบุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต โดยการจัดหาบุคคลให้เป็นผู้ช่วยคนพิการเพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตประจำวันได้หรือเพื่อให้คนพิการมีส่วนร่วมทางสังคมภายในระยะเวลาหนึ่งตามความจำเป็น สำหรับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการได้มีการกำหนดให้มีการการออกแบบ การซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยี หรือวิธีการอื่นใด เพื่อขจัดอุปสรรคหรือจัดให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้นได้โดยสะดวกและเหมาะสมกับสภาพความพิการซึ่งรวมถึงความปลอดภัยและสุขอนามัย ส่วนการคุ้มครองสิทธิคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลได้มีการกำหนดให้มีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ สำหรับสิทธิของผู้ดูแลคนพิการนั้นได้กำหนดให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่น การบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะการเลี้ยงดูคนพิการให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการและวิชาชีพ การจัดการศึกษาโดยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ การทำงานในสถานประกอบการ ทั้งนี้ ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2552

(5) การสนับสนุนสถานสงเคราะห์เอกชนที่รับอุปการะคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล ในกรณีที่มีสถานสงเคราะห์เอกชนจัดที่อยู่อาศัยและสวัสดิการให้คนพิการแล้ว รัฐต้องจัดเงินอุดหนุนให้แก่สถานสงเคราะห์เอกชนนั้น โดยกำหนดคุณสมบัติของสถานสงเคราะห์เอกชนที่จะยื่นขอรับเงินอุดหนุน เช่น สถานสงเคราะห์เอกชนจะต้องดำเนินกิจการเกี่ยวกับจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย หรือการเลี้ยงดูคนพิการ โดยมีหน่วยงานของรัฐรับรองผลการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับ และเป็นประโยชน์ต่อคนพิการ หรือได้รับการรับรองมาตรฐานตามที่คณะกรรมการกำหนด มีการบริหารงาน ระบบการเงินและการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ และคุณสมบัติอื่นตามที่เลขาธิการกำหนด โดยจะต้องมีการออกระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการแห่งชาติเกี่ยวกับการให้สถานสงเคราะห์เอกชนเป็นผู้จัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยหรือการเลี้ยงดูคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ

นอกจากนี้ ยังมีมาตรการทางภาษีเป็นการให้สิทธิคนพิการและผู้ดูแลคนพิการได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษี และองค์กรเอกชนที่จัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในขณะนี้ มีร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยกำหนดให้ผู้มีเงินได้และได้เลี้ยงบิดามารดาตนเองหรือของคู่สมรส บุตร บุตรบุญธรรมหรือคู่สมรสซึ่งเป็นคนพิการที่มีฐานะยากจนมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้คนละสามหมื่นบาทโดยเริ่มตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นไป

✓ จะเห็นได้ว่า อนุสัญญาไม่ได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องดำเนินการอย่างไรในการจัดให้มีสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ แต่จะมุ่งเน้นให้รัฐภาคีสันับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การดำเนินการของประเทศไทยในเรื่องนี้ จึงควรต้องมีมาตรการอื่นเพิ่มเติมเข้ามา เช่น การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการและครอบครัว การส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและผลิตอุปกรณ์ช่วยเหลือคนพิการรูปแบบต่างๆ เพื่อให้คนพิการสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง

3.1.5 การคุ้มครองด้านการดำรงชีวิตประจำวัน

บทบัญญัติในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการในหลายมาตราได้บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลือบางประการเพื่อที่จะสามารถใช้ชีวิตได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป บทบัญญัติเหล่านี้ เช่น มาตรา 9 ที่บัญญัติให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงการขนส่ง ข้อมูลสารสนเทศ ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และบริการสาธารณะอื่นๆ ทั้งในเมืองและในชนบท โดยรัฐภาคีต้องกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสาธารณะต่างๆ ตลอดจน ดูแลให้ภาคเอกชนที่เป็นผู้ให้บริการแก่สาธารณชนดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวด้วย

ในเรื่องนี้ มาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้รัฐจะต้องมีการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งทำให้ภาครัฐมีหน้าที่ต้องดูแลและจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพอันเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะที่ผู้พิการมีสิทธิที่จะได้รับเช่นเดียวกับที่บุคคลทั่วไปได้รับ เช่น กรณีห้องน้ำสาธารณะต้องมีทั้งสภาพและลักษณะที่เหมาะสมกับผู้พิการหรือทุพพลภาพและบุคคลทั่วไปสามารถใช้งานร่วมกันได้ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการเดินทางในระบบขนส่งมวลชนด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้คนพิการได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจน ความช่วยเหลืออื่นจากรัฐในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(1) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ

(2) การมีสิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการ

(3) การกำหนดให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ซึ่งในขณะนี้ กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ยังมีผลใช้บังคับอยู่ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ โดยกฎกระทรวงฉบับนี้มีสาระสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ กำหนดลักษณะอาคารที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ซึ่งได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษาสำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม หอประชุม สถานศึกษา สถานี่ขนส่งมวลชน และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด กำหนดลักษณะสถานที่ที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ซึ่งได้แก่ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ หรือสถานที่ที่ให้บริการทำนองเดียวกัน สถานที่อื่นใดที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะหรือให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดซึ่งอาจมีพิการรวมอยู่ด้วยได้ใช้บริการ กำหนดลักษณะยานพาหนะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ กำหนดลักษณะบริการสาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ซึ่งได้แก่ รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ รถที่ใช้ในการ

ขนส่งผู้โดยสารประเภทการขนส่งประจำทางและไม่ประจำทางตามกฎหมาย รถไฟหรือรถไฟฟ้า ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เรือโดยสารตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย อากาศยานขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ กำหนดบริการสาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ซึ่งได้แก่ บริการสาธารณะอื่นจากอาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะดังกล่าวที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะหรือให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดซึ่งอาจมี คนพิการรวมอยู่ด้วยได้ใช้บริการ อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการให้เป็นไปตาม ระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายควบคุม อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นจะได้กำหนดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก โดยตรงแก่คนพิการไว้โดยเฉพาะและมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการกำหนด กำหนดให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่จัดให้มี อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการจัดให้มีสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการด้วย สำหรับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ในยานพาหนะนั้น มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการ ในยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และยังมี (1) ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. 2544 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 (6) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ประกอบกับข้อ 6 และข้อ 7 วรรคสอง แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ พ.ศ. 2534 กำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิด้านการใช้ชีวิตประจำวัน โดยกำหนด รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ให้ได้มาตรฐานและมีความเหมาะสม เช่น กำหนดให้ทางเข้าสู่ อาคารเป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่มีสิ่งกีดขวางหรือส่วนของอาคารยื่นล้ำออกมาทำให้การสัญจร ไม่สะดวกหรืออาจเกิดอันตรายแก่คนพิการ กำหนดให้มีสถานที่จอดรถสำหรับคนพิการในบริเวณ ที่สะดวกในการเข้าสู่อาคาร กำหนดให้รถไฟฟ้าหรือรถไฟฟ้าต้องจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ กำหนดให้สัญญาณให้คนข้ามถนนมีเสียงให้คนพิการทางการมองเห็น ได้ยิน กำหนดให้ตู้โดยสารมีช่องใส่จดหมายที่มีความสูงในระดับ 0.90 – 1.20 เมตร เป็นต้น และ (2) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตาม ความในมาตรา 9 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยกำหนดให้อาคารที่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ จะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในเรื่องทางเข้าสู่อาคาร ทางลาด ประตู บันได ลิฟต์ ห้องน้ำ ห้องส้วม และสถานที่จอดรถ โดยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ทั้งนี้ ตามข้อ 32 ของข้อบัญญัติดังกล่าว

✓ แม้ว่าจะมีหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในการใช้ชีวิตประจำวัน จะพบว่าในประเทศไทย สิทธิของพิการในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือในการดำรงชีวิตประจำวันยังคงค่อนข้างจำกัด เช่น การอำนวยความสะดวกในการใช้บริการขนส่งสาธารณะ การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งควรที่จะมีการส่งเสริมให้มีการดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการสามารถดำรงชีวิตได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป

3.1.6 การจัดการเลือกปฏิบัติ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของตนพิการให้ความสำคัญกับการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากพันธกรณีทั่วไปของรัฐที่จะต้องจัดการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความพิการโดยบุคคล หน่วยงานภาคเอกชน รัฐภาคียอมรับว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย และต้องห้ามการเลือกปฏิบัติเพราะความพิการ ตลอดจน ส่งเสริมความเท่าเทียมกันและกำหนดมาตรการเฉพาะที่จำเป็นในการสร้างความเท่าเทียมให้แก่คนพิการ โดยไม่ถือว่ามาตรการเหล่านั้นเป็นการเลือกปฏิบัติ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เช่นเดียวกัน โดยมาตรา 30 ได้บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียม การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ โดยมีสาระสำคัญกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใด จะกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการมิได้ โดยการกระทำที่เป็นลักษณะการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการหมายความว่าความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรงแต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความพิการด้วย อย่างไรก็ตาม การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลทางวิชาการ จารีตประเพณี

หรือประโยชน์สาธารณะสนับสนุนให้กระทำได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม แต่ผู้กระทำการนั้นจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาหรือรักษาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดให้คนพิการที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการมีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือมิให้กระทำการในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการได้ และคำสั่งของคณะกรรมการฯ ให้เป็นที่สุด ซึ่งการร้องขอดังกล่าวไม่ตัดสิทธิผู้ร้องที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิด โดยศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นที่มีตัวตนเงินให้แก่คนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษให้แก่คนพิการไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอ และการวินิจฉัยคำร้องขอเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การใช้สิทธิร้องขอหรือฟ้องคดีดังกล่าวคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ อาจขอให้องค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ร้องขอหรือฟ้องคดีแทนและการฟ้องคดีไม่ว่าคนพิการเป็นผู้ฟ้องเองหรือองค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ฟ้องแทนให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม ทั้งนี้ ตามมาตรา 16 ประกอบกับมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ

จะเห็นได้ว่า กฎหมายไทยได้กำหนดในเรื่องการขจัดการเลือกปฏิบัติไว้โดยละเอียด และยังให้สิทธิคนพิการที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการมีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือมิให้กระทำการในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการได้ อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้ อาจก่อให้เกิดข้อโต้แย้งได้ว่า การวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นการเลือกปฏิบัติหรือไม่ ควรเป็นอำนาจขององค์กรตุลาการ ซึ่งท้ายที่สุดหากคนพิการประสงค์จะเรียกค่าเสียหายก็ต้องไปดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลอยู่แล้ว

จากที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเพียงประเด็นปัญหาจากบทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิของคนพิการ ยังมีกฎหมายอีกจำนวนหนึ่งที่จำกัดสิทธิของคนพิการในด้านต่างๆ ไว้ ควรที่จะได้มีการศึกษาว่าบทบัญญัติจำกัดสิทธิดังกล่าวจะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการหรือไม่

3.2 การจำกัดสิทธิของคนพิการ

กฎหมายไทยหลายฉบับด้วยกัน ยังมีการจำกัดสิทธิของคนพิการ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้แยกออกเป็นสิทธิต่าง ๆ เพื่อให้สะดวกในการศึกษาวิจัย

3.2.1. การจำกัดสิทธิทางการเมือง เป็นการจำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีทั้งการจำกัดสิทธิมิให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง การจำกัดสิทธิมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง และการจำกัดสิทธิมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยกฎหมายเหล่านั้น ได้แก่

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิของคนพิการ ดังนี้

(1.1) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งและสมัครเข้ารับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(1. 2) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(1.3) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(1.4) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

(1.5) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

(2) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตำแหน่งอื่นนอกจากตำแหน่งรัฐมนตรี

(3) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(4) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(4.1) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล

(4.2) มิให้ผู้ที่มิร่างกายทุพพลภาพ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาตำบล

(5) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

(6) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

(7) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา หรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยา

3.2.2 การจำกัดสิทธิในการทำงาน เป็นการจำกัดมิให้คนพิการประกอบอาชีพบางประเภท ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิผู้พิการทางร่างกายในการประกอบอาชีพเป็นผู้นำร่องในการเดินเรือ

(2) พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้พิการทางร่างกายขออนุญาตเป็นผู้ประจำหน้าที่ในอากาศยาน

(3) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้พิการทางร่างกาย บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประจำรถ อันได้แก่ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ใบอนุญาตเป็นผู้เก็บค่าโดยสาร ใบอนุญาตเป็นนายตรวจ และใบอนุญาตเป็นผู้บริการ ในประเภทการขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก

(4) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งพิการหรือทุพพลภาพก่อนครบกำหนดปลดพ้นราชการทหาร รับราชการทหารต่อไป (ต้องถูกปลดประจำการ)

(5) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้พิการทางร่างกาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ เป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

(6) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือน

(7) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ คนไร้ความสามารถ หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ

(8) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย

(9) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ สมัครสอบคัดเลือก สมัครทดสอบความรู้ สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา

(10) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(11) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิบุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

(12) พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

(13) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายพิการหรือมีจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการประกอบอาชีพทนายความขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ

(14) พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ อันได้แก่ การประกอบวิชาชีพที่กระทำหรือมุ่งหมายจะกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพ การผดุงครรภ์ แต่ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ

(15) พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต

(16) พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย

(17) พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอรับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชน

(18) พระราชบัญญัติกึ่งฟาร์มวอย พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบจดทะเบียนเป็นนักมวอย หรือทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน หรือหัวหน้าค่ายมวอย

(19) พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกแพทยสภา

(20) พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 มีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาล

(21) พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกทันตแพทยสภา

(22) พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสภาเภสัชกรรม

(23) พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสามัญของสภาวิศวกร

(24) พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสามัญของสภาสถาปนิก

(25) พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสัตวแพทยสภา

(26) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นบุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ขอใบอนุญาตให้จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2

(27) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ

(28) พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2507 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นเจ้าของหอพัก ผู้จัดการหอพัก ผู้ทำงานในหอพัก ซึ่งรับผู้พักที่อยู่ในช่วงการศึกษิตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และเข้าอยู่ในหอพัก โดยให้ทรัพย์สินตอบแทน และหากปรากฏว่าเจ้าของหอพักหรือผู้จัดการหอพักกลายเป็นบุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่

เข้าควบคุมหรือดำเนินกิจการหอพักนั้น หรือถ้าเห็นสมควรจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ตั้งหอพักหรือใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการหอพักโดยอนุมัติรัฐมนตรีก็ได้

(29) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ขออนุญาต ตั้งสถานบริการ

(30) พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอใบอนุญาตตั้งสถานพยาบาลสัตว์

(31) พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบขอใบอนุญาต จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน หรือขอใบอนุญาต ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนที่จัดตั้งเสร็จแล้ว

(32) พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือน หรือผู้มีร่างกายพิการจนเป็นที่เห็นได้ว่าไม่สามารถขับรถได้ ขอบริษัทขออนุญาตขับรถ รถยนต์ส่วนบุคคล รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล ขั้วคราว รถยนต์ส่วนบุคคล รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล รถยนต์สาธารณะ รถยนต์สามล้อสาธารณะ รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์สาธารณะ รถบดถนน รถแทรกเตอร์ และรถชนิดอื่น

3.2.3 การจำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่ง เป็นการจำกัดมิให้คนพิการดำรงตำแหน่งบางประเภท ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ

(2) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ

(3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.)

(4) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.)

- (5) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการคณะหนึ่ง (ก.พ.ร.)
- (6) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ คนไร้ความสามารถ หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ
- (7) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพนักงานเทศบาล ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา
- (8) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
- (9) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครอง ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง อันได้แก่ ตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุด
- (10) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ บุคคลวิกลจริต หรือผู้ที่มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งนายกฤษฎาทนายความหรือกรรมการสภาทนายความ
- (11) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการในคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(12) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เป็นผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(13) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการไต่สวน

(14) พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(15) พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(16) พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสท.)

(17) พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือคณะกรรมการสรรหาผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

(18) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งมีบทบัญญัติ จำกัดสิทธิมิให้ผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

(19) พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

(20) พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติ ที่จำกัดสิทธิมิให้ผู้ทุพพลภาพหรือผู้ที่มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งจุฬาราชมนตรี

(21) พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ดำรงตำแหน่งกรรมการกองทุนเงินทดแทน หรือกรรมการการแพทย์

(22) พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการช่างรังวัดเอกชน

(23) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งในคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(24) พระราชบัญญัติสภาการเหมืองแร่ พ.ศ. 2526 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(24.1) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการสภาการเหมืองแร่

(24.2) มิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาการเหมืองแร่

(25) พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้แทนสมาชิกสามัญของสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทยที่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย

(26) พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิมิให้ผู้แทนสมาชิกสามัญของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยที่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(27) พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริตหรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดำรงตำแหน่งกรรมการประเภทเลือกตั้งและกรรมการประเภทแต่งตั้งในคณะกรรมการสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานใหญ่ของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.2.4 การจำกัดสิทธิในด้านอื่น ๆ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้ที่มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ ทำการเรียไร โดยการเรียไรไม่มีความหมายรวมถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชาติใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดง

โดยตรงหรือโดยปริยาย ว่ามิใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วย

(2) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(2.1) มิให้บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ ขอลอกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บ

(2.2) มิให้คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ขอลอกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน หรือใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บ

(3) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิคนพิการ ดังนี้

(3.1) มิให้คนเสมือนไร้ความสามารถ กระทำนิติกรรมบางประเภทเว้นแต่จะได้รับ ความยินยอมจากผู้พิทักษ์

(3.2) มิให้คนไร้ความสามารถทำนิติกรรมด้วยตนเอง

(3.3) มิให้บุคคลวิกลจริต คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนหูหนวก เป็นไป ตาบอดทั้งสองข้างเป็นพยานในการทำพินัยกรรม

(4) พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช 2478 ซึ่งมีบทบัญญัติ จำกัดสิทธิมิให้บุคคลวิกลจริต คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนหูหนวก เป็นไป ตาบอดทั้งสองข้าง เป็นพยานตามพระราชบัญญัตินี้

(5) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ซึ่งมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิ คนพิการ ดังนี้

(5.1) มิให้ผู้มีกายพิการ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองสำหรับการจัดที่ดินในรูปนิคมสร้างตนเอง

(5.2) มิให้ผู้มีกายพิการ บุคคลวิกลจริต หรือผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เป็นสมาชิกนิคมสร้างสหกรณ์สำหรับการจัดที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์

จากบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของคนพิการดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า บทบัญญัติ ส่วนใหญ่จะเป็นการจำกัดสิทธิของคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ บุคคลวิกลจริต ผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีข้อจำกัดทั้งใน การดำรงชีวิตและการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ การจำกัดสิทธิของบุคคลเหล่านี้จึงอาจถือได้ว่าไม่เป็นการเลือกโดยไม่เป็นธรรมแก่คนพิการ อย่างไรก็ตาม มีการจำกัดสิทธิบางประการที่มุ่งบังคับใช้กับ คนพิการทางร่างกาย เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ซึ่งมี บทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการสมัครสอบ

คัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายทุพพลภาพ จนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ดำรงตำแหน่งนายกสภาทนายความหรือกรรมการสภาทนายความ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครอง ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิมิให้ผู้มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ สมัครสอบคัดเลือก สมัครทดสอบความรู้ สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ซึ่งมีประเด็นต้องพิจารณาว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการหรือไม่ ในประเด็นนี้ได้เคยมีการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแล้ว ปรากฏตาม คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) คำวินิจฉัยที่ 16/2545 เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26 (10) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีข้อเท็จจริงโดยสรุปว่า มีคนพิการทางร่างกายได้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา คณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาพิจารณาเห็นว่า ผู้สมัครทั้งสองราย มีร่างกายไม่เหมาะสม ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521 ต่อมา ก.ต. ในการประชุม ครั้งที่ 13/2543 เมื่อวันที่ 14 และ 16 มีนาคม 2543 เห็นชอบด้วยความเห็นของคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา จึงมีมติไม่รับสมัคร เนื่องจากเป็นกรณีที่ร่างกายไม่เหมาะสมตามมาตรา 27 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521

ผู้สมัครสอบคัดเลือกเห็นว่า การตัดสิทธิผู้สมัครเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางร่างกาย อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้สมัครสอบคัดเลือกทั้งสอง และเห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา 27 (11) (12) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521 และมาตรา 26 (10) (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติมาตรา 30 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติเป็นหลักการว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่ว่าชายหรือหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน จะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพร่างกายหรือสุขภาพ